

2013-05-31

ÖPPET MÖTE MED ÖSTERSUNDS KOMMUNS TILLGÄNGLIGHETSÅD DEN 13 MAJ 2013

Tid: 18:30- ca 20.30

Plats: Länsbibliotekets hörsal

Sammanfattning av mötet

Tillgänglighetsrådet har haft ett öppet möte för allmänheten med temat ”Östersund som attraktiv kommun/destination för alla oavsett funktionsmöjligheter”.

Syftet var att fånga goda exempel på vad i Östersunds kommun som fungerar bra även för invånare och besökare med nedsatt funktionsförmåga.

Mötet leds av Mona Modin Tjulin, ordförande i Miljö- och samhällsnämnden samt Tillgänglighetsrådet. Drygt 35 personer (ledamöter från Tillgänglighetsrådet, politiker och tjänstemän från kommunen samt inbjudna gäster och övriga medborgare) deltar.

Mötet inleds med att en panel med tre inbjudna personer som själva har olika funktionsnedsättningar berättar om sina erfarenheter av tillgänglighet från Östersund och andra platser i världen. De inbjudna gästerna är Sonia Elvstål som under våren deltagit i SVTs program ”Mot alla odds”; Zandra Reppe, bågskytte som representerat Sverige i Paralympics vid flera tillfällen samt Håkan Munksten som arbetar med turismfrågor inom Jämtland-Härjedalen Turism.

Samtal med panelen

Mona Modin Tjulin frågar Sonia Elvstål vad hon tycker är det bästa med Östersund. Sonia tycker att en tydlig fördel är att allt finns inom räckhåll, att det finns en närhet till både fjäll, landsbygd och stad.

På frågan vad hon skulle rekommendera besökare berättar Zandra Reppe att hon skulle hänvisa till lättillgängliga ställen där man kan äta. Hon vill själv äta bra mat och skulle bland annat rekommendera restaurangerna Sammurai, Arctura och Athena.

Håkan Munksten tillfrågas om han känner till några roliga ställen där man kan ta med sina barn. Han tycker att badhuset (Storsjöbadet) fungerar bra, men att det ibland kan vara svårt att hinna förflytta sig lika snabbt som barn. Badhusparken fungerar mycket bra. För honom som

rullstolsburen förälder är det viktigt med gränsyta, vilket finns där. Han brukar planera för sin aktivitet beroende på var han ska. Zandra Reppe berättar att hon varit med sina barn på Björkbacka, MultiChallenge och Bowlinghallen som alla fungerar bra. På MultiChallenge är det mycket bra service - de kommer fram och berättar vad som skulle kunna vara lämpligt för henne som rullstolsburen att prova. Bowlinghallen har bra tillgänglighet, men det är svårt att göra sig hörd.

Sonia Elvstål rekommenderar badhuset och MultiChallenge för familjer. Håkan Munksten lyfter även fram Bydalen som ett bra besöksmål för familjer, där fungerar det mycket smidigt. Håkan gillar själv sitski och tycker att Skistar inte gjort tillräckligt kring detta. Han tycker att det gäller att få företagen att se att detta är grupper som man kan tjäna pengar på. Om några tusen personer med familjer avstår från att besöka ett mål pga. bristande tillgänglighet så är det missade förtjänster för företagen. Om företag kan tjäna pengar blir de också intresserade av att hitta lösningar så att alla kan delta, resonerar han. Håkan menar att det för företagare kan upplevas som omöjligt att tillgodose alla funktionsnedsättningar på en gång och därför upplever att det blir för omfattande arbetsinsatser med olika anpassningar. Det kan dock vara mer realistiskt att börja med att specialisera sig mot en viss grupp av funktionsnedsatta och försöka göra det så bra som möjligt för den målgruppen.

Samtliga i panelen tycker att människor i Östersund generellt sett är väldigt trevliga och hjälpsamma.

Zandra Reppe säger att hon är dålig på att vara turist i sin egen stad. Hon har tänkt besöka Utsiktstornet i flera år, men vet inte om det fungerar för henne som är rullstolsburen. Ibland finns det mycket begränsad information, vilket är viktigt att förbättra ur turismsynpunkt.

Mona Modin Tjulin inflikar att det nog är många som är dåliga på att "turista i sin egen stad". Hon berättar att det i Östersund anordnas Locals only 24-26 maj, vilket är ett sätt att lära känna sin egen stad bättre.

Mona Modin Tjulin frågar panelen om det finns någon annan stad i världen de skulle rekommendera som besöksmål sett ur tillgänglighetssynpunkt. Sonia Elvstål säger att hon är nöjd med Östersund. Det finns hissar och dörrknappar överallt. Det är dock mindre bra när dörrknappar är trasiga. Håkan Munksten lägger till att det finns bra med handikapplatser på centrala ställen. Håkan påtalar dock att det är viktigt att titta igenom transporter i form av hissar i hela staden. Det är svårt att som rullstolsburen behöva bromsa i alla nedförsbackar, ibland med ett barn i sitt knä. Det är viktigt att hitta ett flöde både upp och ned mellan gatorna. Traktören var tidigare en bra genomgång för att ta sig mellan olika gatunivåer.

Vad gäller städer i andra länder så rekommenderar Zandra Reppe New York, mest med tanke på toaletterna som var handikappanpassade överallt. Där finns även bra kollektivtrafik och service. De övriga lyfter fram Bryssel som en bra stad ut tillgänglighetssynpunkt och även att Spanien generellt sett är mycket duktiga på tillgänglighetsanpassningar. Håkan Munksten säger att vi i Sverige ofta tycker att vi ligger i framkant kring tillgänglighet, men vi är inte så duktiga som vi vill tro. Vi behöver bli bättre på att lära av andra. Det är också viktigt att tänka i förväg så att man slipper tillgänglighetsanpassa i efterhand.

Isis Nyampame, S, uppmärksammar att vi pratar mycket om fysisk tillgänglighet, men menar att det även finns andra former av tillgänglighet som behöver förbättras. Det är viktigt att

identifiera de områden som behöver utvecklas. Tillgänglighetsfrågan är viktig även ur ett folkhälsoperspektiv - ju lättare det går att ta sig fram, desto fler rör på sig.

Håkan Munksten håller med om att det är en viktig aspekt att lyfta folkhälsa. Studier har visat att personer med funktionsnedsättning har mycket sämre hälsa än den övriga befolkningen.

Avslutningsvis framhålls att det är viktigt att ta upp både bra och dåliga exempel på tillgänglighet och arbeta med att förändra de sämre alternativen.

Runda-bords-samtal

Efter att panelen berättat om sina erfarenheter övergår mötet till runda-bords-samtal med syfte att samla in goda exempel kring olika ämnesområden. Varje ämnesområde har en samtalsledare som flyttar runt mellan borden för att fånga upp besökarnas tankar kring vad de upplever fungerar bra. Varje bord ges möjlighet att under ca 7 minuter diskutera respektive ämnesområde.

De ämnesområden som berörs är:

- **Affärer/Handel** – Samtalsledare: Monika Tjäder, Samhällsbyggnad
- **Café/Restaurang** – Samtalsledare: Karin Riddar, Vård- och omsorgsförvaltningen
- **Kultur** – Samtalsledare: Lena Byström, Kultur och Fritid
- **Nöjesliv** – Samtalsledare: Mona Modin Tjulin, Ordförande Tillgänglighetsrådet
- **Fritidsanläggningar/Sport** – Samtalsledare: Liselotte Johansson, Kultur och Fritid
- **Park/Natur** – Samtalsledare: Nicole Lindsjö och Lena Sonning, Samhällsbyggnad

De goda exempel som framkommer noteras på post-it-lappar som sätts upp på en anslagstavla. Varje deltagare får därefter möjlighet att markera med ”prickar” de exempel som de särskilt ville lyfta fram.

Avslutningsvis var avsikten att Mona Modin Tjulin muntligen skulle sammanfatta och redovisa resultaten, men tyvärr drog diskussionerna ut på tiden varför det inte fanns utrymme till detta. Mona tackar alla som kommit och delat med sig av sina kunskaper och mötet avslutas.

De exempel som framkom inom respektive ämnesområde finns sammanfattade i separata tabeller på de kommande sidorna.

Resultaten kommer att publiceras på Östersunds kommuns hemsida. Vidare kommer de att skickas som information till nämnder och utskott i kommunen (utvecklingsutskottet, näringslivs-avdelningen, miljö- och samhällsnämnden, socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden, barn- och ungdomsnämnden, kommunfullmäktige, utförarstyrelsen) samt Turistbyrån, Destination Östersund, Östersund Handel, Jämtland-Härjedalen Turism, de tjänstemän i kommunen som deltog vid mötet alternativt arbetar med tillgänglighetsfrågor och olika handikapporganisationer (via Tillgänglighetsrådet).

Exempel på besöksmål/aktiviteter i Östersund som deltagarna vid Tillgänglighetsrådets öppna möte 130513 rekommenderat ur tillgänglighetssynpunkt (för personer med olika funktionsnedsättningar)

Affärer & Handel			
<i>Exempel</i>	<i>Positiva kommentarer</i>	<i>Saker som kan förbättras</i>	Antal prickar
Coop Lillänge	Gott om plats Lätt att ta sig in		5
Lillänge i allmänhet	Platt Parkeringsplatser Handikaptoaletter Sandas ofta		2
Hamm & Nilsson musikaffär	Ramp		2
Kärnan	Platt Hiss Rulltrappa		2
Mittpunkten	Gott om plats		2
KappAhl	Gott om utrymme Hiss Höj- och sänkbar disk Trevliga, hjälpsamma		2
Lindex Lillänge	Bra service		1
Dressman	Ej så trångt		1
Åhléns			1
Rut med flera	Ramp Trevligt bemötande		1
Kök & Present (vid bussgatan)	Lös ramp Bra med plats i affären		1
Affärer utmed Bangårdsgatan	Lättillgängliga		1
Apoteket	Höj- och sänkbar disk		1

Café & Restaurang			
<i>Exempel</i>	<i>Positiva kommentarer</i>	<i>Saker som kan förbättras</i>	<i>Antal prickar</i>
Törners konditori & caféer (Storgatan + de övriga)	Lätt att komma in Bemötande Bra handikapptoalett Glutenfritt Bra skyltat	Ljudmiljön inte bra Hög disk på Mittpunkten	5
Restaurang Sammurai	Toalett Bemötande		4
Björkbacka Café	Ramper Lekpark, barnvänligt		3
Restaurang Athena	Lätt att ta sig in Bra bemötande		3
The Bishops Arms			2
Restaurang Murklan	Rymligt Entrén Gott om parkeringar Busshållplats		2
Max Drive-In			2
Restaurang Arctura	Hiss Service Stor toalett	Parkering långt bort Lutning Trångt mellan bord	2
Sir Winston Restaurang & bar	Ramp året runt		2
Sir Winston - Upstairs	Allergisanerat (nötter) Mindre rum, bra ljudmiljö		1
Pause	Bra toalett Barnvänligt Bemötande		1
Folkets Hus/OSD	Bra service		1
Wedemarks konditori	Bra ljudmiljö	Toalett i källare Entrén	1
Jämtland Indiska restaurang	Lätt att ta sig in		1
Mc Donalds Drive-In			1
Dalwhinnie Restaurang & Pub	Ramp sommartid		1
Restaurang Hov	Bra parkering Service, bemötande	Besvärliga entrédörrar	
Scandic Restaurang	Bra skyltat om innehåll i mat		

Kultur & Nöjesliv			
<i>Exempel</i>	<i>Positiva kommentarer</i>	<i>Saker som kan förbättras</i>	<i>Antal prickar</i>
Jamtli (inkl muséet)	Bra kulturarena Trapphiss finns	Kunde skyltas bättre	8
Storsjöteatern	Fungerar bra Trapphiss Olika hissalternativ Hörselslinga Revyn är bra för elöverkänslig (ber att alla ska stänga av sina mobiltelefoner)	Toalett saknar hiss För långt bort för läppavläsning Dålig info om system Hamnar långt från scenen på rullstolsplatserna Hörselslingan sviktar	7
Länsbibliotek	Plant Dörröppnare Diskarna är låga	Hissen är liten	7
Stadsmuseet	Bra kulturarena		4
Teknikland	Bra kulturarena		4
Storsjöran	Ramper, upphöjning för rullstolar Assistenten går in gratis		3
G III	Plant överallt Stort dansgolv	Toaletter	3
Utomhusevenemang, t ex Residensets park	Fungerar bra		2
Multi Challenge	Parkering Bemötande Toalett Bra information om vad man kan göra		1
Vinterstaden	Bra med "vinterstaden"	Att låta bli att skotta och sanda skapar problem med tillgängligheten	
Laserhallen	Rullstolsplats		
Bowling	Synskadade kan få bana 10 och känna av väggen Riktade sidoskydd kan fungera för alla	Hög disk	
Filmstaden	Biljettautomat Sittplatser i entrén, bra för de som inte orkar stå	Bara en rullstolsplats per salong Bör skrivas i annons när det visas textade filmer (även svenska filmer)	
Folkets Hus (OSD)	Plant	Kallt Många dörrar till toalett Fördröjning på dörrar Trång handikapparkering	
Kyrkor	Brukar skylta bra Ramper		

Natur & Park			
<i>Exempel</i>	<i>Positiva kommentarer</i>	<i>Saker som kan förbättras</i>	<i>Antal prickar</i>
Björkbacksparken	Mysigt Asfalterade gångvägar Kortklippt gräs		4
Vinterparken	Bra snöröjt Bra ramp Många aktiviteter		4
Lillsjön	Spång (plant, bra att följa vid synnedsättning) Bra väg runt sjön Anpassat		4
Badhusparken	Platt och lätt att ta sig fram Öppet - bra med plats		3
Medvinden	Frihet Plant Välrojt		3
Elljusspåret i Brunflo (vid sjön)	Bra för elallergiker (ganska långt från sändare)		2
Elljusspår Lugnvik	Går bra att ta sig fram med elrullstol Fin naturupplevelse		2
Minnesgårdet	Bryggan Stopp så att rullstolen inte rullar ut i vattnet Åtkomligt		1
Tysjöarna	Enkelt att parkera Spångat Intressant natur Fåglar		1
Torget	Har blivit mer plant, plana ytor		1
Bra vinterstad	Bra snöröjt Bra sandat		1
Gång- och cykelvägar - Göviken, Valla till centrum, med flera	Bra gångväg Fin miljö		1
Storsjöödjursspaningen - Vallsundsbron	Kan ta bilen ända fram Går att fiska - får fisk		
Ångbåtsbryggan - Frösö strand	Går att ta sig ner till den		
ÖSK-rundan			

Fritidsanläggningar/sport			
Exempel	Positiva kommentarer	Saker som kan förbättras	Antal prickar
Skidstadion	Mycket bra tillgänglighetsanpassat för publiken (särskilda platser för funktionsnedsatta) Bra med asfalterad parkering	Skulle kunna ordna så det går att sitta på vanliga läktaren även för funktionsnedsatta (annars inte säkert man ser bra)	4
Lillsjön	Bra tillgänglighet Nära naturen		4
Medvinden	Mycket bra Bra ramp Lätt att komma ut	Bättre toaletter 80% går inte ut pga. avsaknad av toalett.	2
Motorstadion	Mycket engagerande för ungdomar		2
Östersunds Arena	Två planer för kälkhockey med OS-standard (finns ej i övriga Europa)		1
Landstingets bassäng på Frösön	Mycket bra tillgänglighetsanpassat		1
Storsjöbadet	Tillgängligt Trevlig personal Bra omklädningsrum		1
Gym på Storsjöbadet	Mycket bra		
Björkbacka	Tillgängligt och trevligt		

Övrigt

Utöver de goda exempel som framkom under respektive ämnesområde lyftes även andra tankar om sådant som besökarna ville lyfta. Följande åsikter framkom:

Tillgänglighet

- Fler taklyftar på toaletter efterfrågas (dygnet-runt-öppna). Vore bra om det fanns en sådan på t.ex. G III/Scandic (1 prick)
- Begränsad tillgång till toaletter
- Curlinghallen har inte så bra tillgänglighet.
- Skidbackar – finns en del att göra. Tillgängligheten fungerar inte bra.
- Gallerier - kan vara svårt att ta sig in och på utställningar hänger tavlor alltid högt
- På Stortorget är ramperna för trånga. Det är svårt att svänga och omöjligt att mötas
- Ångbåtsbryggan på Frösö Strand – vägen behöver ny asfalt och räcken
- Svårt med biograferna - låga stolar, dåliga platser för rullstolar
- Bingo, bio och teater bör vara textade och det bör annonseras när det är textat
- Vid t ex guidning är det viktigt att fråga om behov av hörslingor (och att sköta om dem) (2 prickar)
- Mer teckentolkning på evenemang behövs
- Viktigt med mobilfria zoner för elöverkänsliga (5 prickar)
- Många lokaler inte bra för elöverkänsliga pga. trådlösa nätverk

- Det finns en ökad kunskap om allergier och andra funktionsnedsättningar hos caféer och restauranger (2 prickar)
- Nötallergier är besvärligt på konditorier och kulglass är omöjligt att beställa för den gruppen
- Skyltning av mat, utbud och innehållsdeklaration viktigt
- Bra med ledstång vid trappor
- Pubar är ofta mörka vilket inte är bra för synskadade
- Trånga ytor på uteserveringar
- Ledsagare till badet – flera har blivit nekade. Många behöver personal för att förflytta sig.

Informationsbrist

- Dålig skyltning om var det finns tillgängliga parker (1 prick)
- Dålig information på hemsidan om handikapparkeringar
- Dålig info om handikaptoalett i Badhusparken
- Dåligt med handikaptoaletter i föreningshus/hembygdsgårdar
- Viktigt att kunna skylta upp bra promenadstråk så att man vet var de finns. Information och kartor behövs, t ex rullstolskarta (hur man med rullstol tar sig upp och ner i centrum).

Samverkan

- Det är viktigt med samverkan mellan fastighetsägare och butiksägare för bra lösningar (1 prick)
- Fastighetsägarna har många lösningar

Övrigt

- Torget har utvecklingspotential: Uteserveringar, ”knallar”, fikastånd etc.
- Handikapplatser – får inte alltid använda handikapparkeringar om det är respektive som har ett funktionshinder.